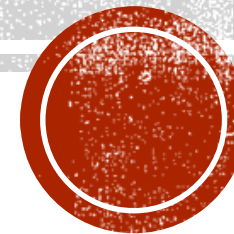

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حفاظت از بنگاه ها در شرایط تحریم

حمید آذرمند

۲۵ آذرماه ۱۳۹۷

ضرورت حفاظت و حمایت از بنگاه های اقتصادی

ضرورت حفاظت و حمایت از بنگاه های اقتصادی

بنگاه های اقتصادی کشور در شرایط تحریم در وضعیت دشواری قرار گرفته اند و لازم است مورد حمایت دولت قرار بگیرند.

بنگاه های اقتصادی غیردولتی، بنگاه های وابسته به صادرات محصول، بنگاه های وابسته به واردات مواد اولیه، بنگاه های مشمول نرخ گذاری و بنگاه های تولیدکننده محصولاتی که تحت پوشش ارز دولتی هستند، بیش از سایر بنگاه ها در معرض آسیب هستند.

عدم حمایت لازم و موثر از بنگاه های اقتصادی، ممکن است منجر به خروج بنگاه ها از چرخه تولید و کاهش ظرفیت تولید کشور و افزایش بیکاری شود.

حمایت از بنگاه های اقتصادی، تعارضی با حمایت از شهروندان و مصرف کنندگان ندارد. حمایت از بنگاه های اقتصادی در نهایت منجر به تامین منافع مصرف کنندگان و همچنین تامین منافع نیروی کار خواهد شد.

عوامل فشار بر بنگاه های اقتصادی

عوامل فشار بر بنگاه های اقتصادی

عوامل فشار بر بنگاه های اقتصادی را می توان به سه گروه عمده تقسیم کرد:

۱ مشکلات ساختاری و تاریخی کسب و کار

۲ مشکلات ناشی از بازگشت تحریم ها

۳ مشکلات ناشی از دخالت های غیراصولی دولت در اقتصاد

مشکلات ساختاری و تاریخی کسب و کار و تنگنانهایی که بنگاه های اقتصادی با آن مواجه اند:

- بدهی های غیر جاری به بانکها
- مطالبات معوق از دولت و سایر بنگاهها
- تنگنای مالی برای سرمایه گذاری جدید
- کمبود سرمایه در گردش
- فرسودگی ماشین آلات
- توان رقابت پذیری پایین در برابر محصولات خارجی
- کاهش تقاضای اقتصاد
- محیط کسب و کار نامساعد
- بی ثباتی اقتصاد کلان
- تغییرات مداوم سیاست های دولتی

مشکلات ناشی از بازگشت تحریم ها:

بازگشت تحریم ها بر مشکلات بنگاه های اقتصادی افزوده است. از جمله مشکلات بنگاه ها در اثر تشدید تحریم ها عبارتند از :

- موانع مبادلات بانکی با خارج
- محدودیت واردات مواد اولیه
- محدودیت صادرات محصول
- مشکلات تامین مالی خارجی
- مشکلات بازپرداخت تعهدات خارجی
- افزایش نااطمینانی

مشکلات ناشی از دخالت های غیراصولی دولت در اقتصاد:

در این بین، برخی سیاست ها و اقدامات دولت موجب تشدید فشار بر بنگاه های اقتصادی می شود.

دولت در واکنش به افزایش قیمتها و با هدف حمایت از شهروندان، بر میزان دخالت های خود در بازارها افزوده است. برخی از این دخالت ها آثار و عوارض مخربی دارد.

عوامل فشار بر بنگاه های اقتصادی

افزایش نااطمینانی
موانع مبادلات بانکی با خارج
محدودیت تامین مالی خارجی
تنگناهای تجارت خارجی

دخالت در قیمتگذاری
اخلال در سازوکار بازار
توزیع ارز
تحمیل فشار بر بانکها
تعیین تکلیف برای بنگاه ها

بی ثباتی اقتصاد کلان
ضعف زیرساختها
ناکارایی بازارهای مالی
بنگاهداری بخش عمومی
انحصارات
عدم شفافیت
تعدد قوانین و مقررات

**مشکلات
تاریخی**

**تشدید
تحریم ها**

**دخالت های
غیر اصولی
دولت**

بنگاه های اقتصادی

تبعات و عوارض دخالت مستقیم دولت در بازارها

تبعات و عوارض دخالت مستقیم دولت در بازارها

دخالت مستقیم دولت در بازارها و قیمت‌گذاری کالاها و برخورد با بنگاه‌ها به علت تخطی از نرخ‌های دولتی، تبعات مخربی مانند اخلال در سازوکار بازار و تخصیص غیربهبینه منابع و انحراف در فعالیت‌های اقتصادی به دنبال دارد.

کنترل قیمت‌ها و دخالت در بازارها، در ازای منافع سیاسی کوتاه‌مدت برای دولت‌ها، خسارت‌های اقتصادی و اجتماعی هنگفتی را در کوتاه‌مدت و بلندمدت در کشور برجای می‌گذارند.

تبعات و عوارض دخالت مستقیم دولت در بازارها

عوارض کوتاه مدت دخالت ها

اولین پیامد کوتاه مدت قیمت گذاری دولتی، کمبود کالا در بازارهای رسمی و شکل گیری صف تقاضا برای خرید کالا به نرخ دولتی است. با کنترل قیمت ها، از یک سو عرضه کالا به نرخ دولتی کاهش می یابد و از سوی دیگر انگیزه برای تقاضای بیشتر ایجاد می شود.

معمولاً دولت ها در این مرحله و در پاسخ به صف تقاضا، ناگزیر به سهمیه بندی کالا و کنترل مصرف توسط مصرف کنندگان می شوند. از آنجا که عرضه کالا به قیمت دولتی جوابگوی تقاضا نخواهد بود، بلافاصله بازار سیاه شکل خواهد گرفت. با شکل گیری بازار سیاه، انگیزه برای دستیابی به کالا با نرخ دولتی و فروش آن در بازار سیاه ایجاد می شود.

در این شرایط، تولیدکننده کالای خود را با نرخ دولتی عرضه می کند و مصرف کننده نهایی کالای مورد نیاز خود را با نرخ بازار سیاه خریداری می کند و حاشیه ای نصیب دلالان و واسطه ها می شود. با این سازوکار، هم تولیدکننده و هم مصرف کننده متضرر می شوند.

تبعات و عوارض دخالت مستقیم دولت در بازارها

عوارض بلندمدت دخالت ها

در شرایط تحریم، از یکسو هزینه واردات ماشین‌آلات و مواد اولیه برای بنگاه‌های تولیدی افزایش خواهد یافت و از سوی دیگر بنگاه‌ها با کاهش تقاضای ناشی از رکود داخلی و موانع صادراتی مواجه خواهند بود. در این اوضاع دولت نباید به بهانه حمایت از مصرف‌کننده در دام سیاست سرکوب قیمت فرو افتد یا به بهانه حمایت از تولیدکننده به توزیع رانت و امثال آن رو آورد.

دخالت دولت در قیمت‌گذاری و تحت فشار قراردادن تولیدکنندگان، در شرایطی که هزینه تولید بنگاه افزایش یافته است، منجر به زیان تولیدکننده خواهد شد. در این شرایط تولیدکنندگان، به‌ویژه بنگاه‌های کوچک و متوسط غیردولتی، با یکی از این شرایط زیر روبه‌رو خواهند شد:

- افزایش زیان انباشته و در نهایت ورشکستگی و تعطیلی بنگاه
- کاهش تولید محصولات مشمول قیمت‌گذاری و گرایش به تولید محصولات معاف از قیمت‌گذاری
- کاهش کیفیت محصولات و عدم رعایت استانداردهای لازم
- فروش محصولات در بازار سیاه به قیمت آزاد

تبعات و عوارض دخالت مستقیم دولت در بازارها

عوارض بلندمدت دخالت ها

در بلندمدت، با دخالت دولت در قیمت‌گذاری‌ها و فشار بر تولیدکنندگان، احتمال زیان‌دهی و حتی ورشکستگی و خروج برخی بنگاه‌ها از بازار وجود دارد. در این صورت از یک طرف ظرفیت عرضه کشور کاهش می‌یابد و از طرف دیگر، بخشی از نیروی کار کشور شغل خود را از دست می‌دهند.

سرکوب قیمت‌ها و دخالت دولت در قیمت‌گذاری‌ها، در نهایت منجر به کاهش تولید و افزایش بیشتر قیمت‌ها و در نتیجه زیان کل اقتصاد خواهد شد.

با ایجاد سقف قیمتی برای برخی کالاها، به تدریج بنگاه‌های اقتصادی تمایل به تولید اقلامی خواهند داشت که مشمول قیمت‌گذاری دولتی نیست. این مساله ظرفیت تولید اقلام اساسی را کاهش داده و منجر به کمبود کالا در بازارها خواهد شد.

تبعات و عوارض دخالت مستقیم دولت در بازارها

عوارض بلندمدت دخالت ها

در یک اقتصاد رقابتی، تغییرات طبیعی قیمت‌ها می‌تواند به عنوان یک شاخص از ناکارایی‌ها و ضعف‌های موجود در اقتصاد عمل کند و منجر به تعدیل و تصحیح آن ناکارایی‌ها شود. در اقتصادی که دولت تعیین‌کننده قیمت‌هاست، سازوکار کنترل قیمت‌ها منجر به پنهان ماندن کاستی‌ها و نواقص واقعی اقتصاد می‌شود که نتیجه آن افزایش ناکارایی‌ها در اقتصاد است.

در نهایت باید تاکید کرد، مداخله مستقیم دولت در بازارها و دستکاری قیمت‌ها، منجر به زیان همه ذی‌نفعان اعم از تولیدکننده، مصرف‌کننده و نیروی کار می‌شود.

شیوه مناسب حمایت از بنگاه ها

حمایت های موثر و مناسب دولت از بنگاه ها:

- پیش بینی پذیر کردن و ثبات سیاست های اقتصادی
- ثبات اقتصاد کلان
- توسعه زیرساخت های عمومی
- بهبود روابط بین المللی و توسعه همکاری های اقتصادی با سایر کشورها
- افزایش سلامت و شفافیت اقتصاد
- تضمین امنیت سرمایه گذاری
- توسعه ابزارها و بازارهای مالی
- بهبود کیفیت قوانین و مقررات

حمایت های مخرب دولت از بنگاه ها:

- توزیع تسهیلات بانکی ارزان بین بنگاه ها
- توزیع سهمیه ارزی با نرخ دولتی
- توزیع نهاده های ارزان بین بنگاه ها (آب، برق، بنزین، گازوئیل و ...)
- افزایش انحصارات و افزایش موانع تجاری
- خرید تضمینی محصولات
- برقراری انواع معافیت ها
- دخالت مستقیم در قیمت گذاری ها

حفاظت از بنگاه ها در شرایط تحریم

حمید آذرمند

۲۵ آذرماه ۱۳۹۷

در تهیه این اسلایدها، از منابعی استفاده شده که قبلاً به قلم همین نویسنده در نشریه تجاریه فردا منتشر شده است.

